

NÁRODNÁ KNIŽNICA GRÉCKA

PAEDDR. DARINA OBUŠEKOVÁ, PHD.

The National Library of Greece is housed in the Stavros Niarchos Foundation Cultural Centre (SNFCC) in Athens. Researchers, students and the general public have free access to its collections of thousands of journals and manuscripts. Let us look together at the beauty of the National Library of Greece and let ourselves be carried back to the distant past on the wings of some of the most modern library and information services. The historic transformation of the NLG into the SNFCC was made possible by an exclusive €5 million grant from the Stavros Niarchos Foundation, which covered the development of the NLG collection, the establishment of digital services in the library, its development and its audience development campaign, staff training and more.

Keywords: National Library of Greece, cultural heritage, library and information services

 darina.obusekova@ku.sk

 Univerzitná knižnica
Katolíckej univerzity v Ružomberku

 www.uk.ku.sk

Obr. 1 Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (SNFCC). Zdroj: internet

Historický prerod NLG na SNFCC bol umožnený vďaka exkluzívnemu grantu vo výške 5 miliónov eur od Nadácie Stavrosa Niarchosa, ktorý pokryl rozvoj zbierky NLG, vytvorenie digitálnych služieb knižnice, jej rozvoj a kampaň na rozvoj publika, školenia zamestnancov a ďalšie.¹

ARCHITEKT RENZO PIANO

Architektom SNFCC je na základe medzinárodnej súťaže taliansky architekt Renzo Piano (www.rpbw.com). Celosvetovo známym sa stal v 70. rokoch 20. storočia s projektom Centre Georges Pompidou v Paríži a odvtedy je architektom špičkových budov po celom svete, vrátane rekonštrukcie starého prístavu v Janove; prestavby Potsdamer Platz v Berlíne; terminálu medzinárodného letiska Kansai v Osake; prestavby a rozšírenia The Morgan Library & Museum a novej budovy New York Times v New Yorku; či tiež Parco della Musica Auditorium v Ríme. V roku 1998 získal Renzo Piano podobne ako architektka Zaha Hadid, ktorá je autorkou Vienna Economic Library, Pritzkerovu cenu, najvyššie ocenenie architektúry.²

ARCHITEKTÚRA A UDRŽATEĽNOSŤ

Kultúrne centrum Stavrosa Niarchosa sa nachádza v meste Kallithea, 4 km južne od centra Atén. Ide

o dôležitý kultúrny a vzdelávací projekt, ktorý zahŕňa Národnú knižnicu Grécka a Grécku národnú operu v upravenom parku s rozlohou 170 000 m². V súčasnosti park, ktorý zostal po olympijských hrách v roku 2004 a kedysi bol miestom pretekárskej dráhy, obnovuje stratené spojenie miesta s mestom a morom.

Budova sa skladá z dvoch veľkých častí, oddelených priestranou agorou pod holým nebom. Obe časti „sedia“ na železobetónovej konštrukcii s oceľovými prvkami. To všetko je zasadené do 30 metrov vysokého umelo vytvoreného kopca, ktorý poskytuje dramatický výhľad na more a mesto.³

Projektantom kultúrneho centra je taliansky architekt Renzo Piano, ktorý pri vytváraní umelého kopca odkazoval na neďaleké hory a ich mramorové lomy.⁴ Jeho tvorba je pretkaná odľahčenými konštrukciami prevažne zo skla, dreva a ocele. Kľúčovým prvkom jeho tvorby je experimentovanie s formami, materiálmi a prostriedkami udržateľnosti.

Tento štýl i formy prezentuje najmä čítareň knižnice so sklenenými „vzdušnými“ stenami, ktorá sa nachádza na vrchole budovy tesne pod baldachýnom. Štvorcový horizontálny priehľadný box ponúka 360-stupňový výhľad na Atény a more. Strecha s baldachýnom poskytuje nevyhnutný tieň a bola pokrytá 10 000 m² fotovoltaičnými článkami, čo je postačujúce na výrobu 1,5 megawattu energie pre knižnicu a operu. Toto pole fotovoltaičných článkov umožňuje budove energetickú sebestačnosť počas bežných otváracích hodín. Prevádzkovatelia budovy tiež dbajú o to, aby vždy, keď je to možné, bolo použité prirodzené vetranie.

Obr. 2 Stavros Niarchos Foundation Cultural Center (SNFCC). Zdroj: internet

GRÉCKA NÁRODNÁ KNIŽNICA

Národná knižnica Grécka vo svojich nových priestoroch nanovo definuje svoj vzťah s verejnosťou a stáva sa priestorom štúdia, výskumu a vzdelávania, liahňou nových nápadov a otvoreným priestorom na učenie. Prvýkrát sa po presťahovaní knižnice do SNFCC NLG vytvára nové oddelenie knižnice a rozširuje svoje publikum, od detí a tínedžerov až po starších ľudí, a poskytuje širokú škálu vzdelávacích a interaktívnych programov.

Táto dvojaká povaha knižnice sa odráža v jej umiestnení do 23 000 m². Centrálna chrbtica budovy je kontajner, ktorý tiež slúži na vytvorenie potrebnej tuhosti pre statický nosič nákladu budovy. Táto kocka pokrytá knihami zvnútra aj zvonka obsahuje tematické čítárne na dvoch úrovniach. Naopak, celkový priestor knižnice a možnosti prístupu k rôznym častiam budovy (vedecká knižnica, verejná knižnica) návštevníci vnímajú okamžite pri vstupe na „agoru“.⁵

Vnútri vestibulu knižnice dominuje symbolický knižný hrad. Knižný hrad je viditeľný z agory cez sklenenú fasádu. Je to štvorcová veža – 20 x 20 metrov – ktorá sa rozprestiera po celej výške budovy. Tento objem je obklopený systémom svetlých balkónov a skladovacích miestností, naplnených knihami. Na prízemí sa v knižnom hrade nachádza viacúčelový priestor, ideálny pre semináre, prednášky a menšie hudobné podujatia. Knižný hrad je vyvinutý a komunikuje so zvyškom poschodia, kde sa nachádzajú tematické čítárne.

Na 18-metrovej streche je zavesená pohyblivá hliníková a látková socha, ktorú vytvoril japonský umelec Susumu Shungu. Dielo má názov „Mýtus“ a sprevádza ho veta: „Veda, história, literatúra a umenie presahujú čas a priestor“.

Strecha knižnice je pokrytá zeleňou (zelená strecha) a je súčasťou parku Stavros Niarchos.⁶

UDRŽATEĽNOSŤ

Pri výstavbe bolo cieľom zabezpečiť udržateľnosť projektu znížením nákladov na funkčnosť v prospech gréckeho štátu, aj keby to znamenalo vyššiu kapitálovú investíciu. Napríklad:

Dizajn budov umožňuje minimálne plytvanie vodnými a energetickými zdrojmi, využívaním trvalo udržateľných technológií. Niektoré z nich sú recyklácia nepitnej vody v budove mimovládnych organizácií, používanie energeticky účinných lúčových systémov riadenia zelenej energie EMS.

„Zelené miestnosti“, ktoré prirodzene izolujú budovu a znižujú náklady na energiu.

Fotovoltaický kryt, ktorý pokrýva väčšinu energetických potrieb SNFCC.

Všetky rastliny v parku Stavros Niarchos sú odolné, endemické odrody, ktoré dokážu vydržať obdobia sucha, čím sa ďalej znižuje spotreba vody. Tento výber tiež prospieva miestnej mikroklimu. Voda používaná na zavlažovanie nepochádza z verejného systému.

Výber stavebných materiálov bol urobený s ohľadom na dlhodobú udržateľnosť projektu.

Od začiatku výstavby boli implementované najmodernejšie systémy správy budov, ktoré zabezpečovali efektívnosť a nižšie prevádzkové náklady (BIM/Revit model).

SLUŽBY

NLG má okrem svojho výskumného oddelenia zameraného na rozvoj akademickej excelentnosti aj oddelenie verejných výpožičiek, ktorého cieľom bude podpora čítania a kreativity prostredníctvom vzdelávacích programov a inovatívnych služieb. Verejné oddelenie NLG v SNFCC zahŕňa špeciálne navrhnuté priestory v závislosti od veku používateľov alebo

Obr. 3 Stavros Niarchos Foundation Cultural Center – National Library of Greece. Zdroj: internet

konkrétnych činností, na ktoré je priestor určený. Nájde tu sekciu Media Lab, nahrávaciu miestnosť a priestory špeciálne navrhnuté pre deti, ale aj pre dospelých rôznych vekových skupín. Tieto oblasti zahŕňajú podnikateľské centrum, oblasť, ktorá pôsobí ako inkubátor nápadov a podnikateľských iniciatív, a to prostredníctvom dostupnosti priestorov, ako aj služieb, ktoré poskytuje.⁷

NÁRODNÁ KNIŽNICA GRÉCKA

- sprístupňuje fyzické i digitálne zbierky gréckeho kultúrneho dedičstva,
- ponúka elektronickú čítať gréckych kníh,
- ponúka vzdelávacie a školiace programy pre odborníkov, používateľov knižnice a verejnosť,
- výstavy a kultúrne podujatia a prehliadky knižnice,

- predstavuje Národné centrum pre ISBN/ISSN/ISMN a ISIL,⁸
- používatelia si môžu požičiavať aj literárne diela a eseje prostredníctvom výpožičného oddelenia knižnice. Verejnosti sú prístupné aj všetky fondy vedeckej knižnice.

NLG koordinuje pulzujúcu a neustále rastúcu sieť akademických, výskumných, verejných, obecných, súkromných a školských knižníc po celej krajine s cieľom podporiť ich pri zlepšovaní ich služieb a stať sa centrom učenia, vedomostí a kreativity v srdci svojich komún. Počet členských knižníc je aktuálne 238.

Zbierky: 1,1 milióna položiek
Digitálne zdroje: 300 miliónov
Noviny a časopisy: 15 217 titulov

ŠPECIÁLNE KOLEKCIE

V NLG sa nachádzajú špeciálne zbierky vrátane: 5 500 rukopisov z 9. až 20. storočia, 20 000 vzácných kníh, 4 000 umeleckých diel, verejných a súkromných zbierok archívneho materiálu pozostávajúceho z cca miliónu historických dokumentov, cca 10 000 plagátov, nachádza sa tu malá zbierka papyrusov, hudobných partitúr, mikrofilmov a máp.⁹

ZÁVEROM

Vkročiť do knižnice niekedy znamená viac než len vkročiť do neurčitého priestoru plného kníh, v ktorom je ťažko sa vyznať. Niekedy to znamená ísť do akéhosi raja už tu na zemi so svojím *genius loci*, ktorý je pre kultúrne inštitúcie, akou je aj Národná knižnica Grécka, ich integrálnou súčasťou. Knižnice vplývajú na používateľa či návštevníka svojou silou. Kultivujú ho, prijímajú, nikoho nevyklúčujú, práve naopak, spájajú ľudí všetkých vekových kategórií, sociálnych statusov i zamerania. Stávajú sa kultúrnymi centrami, ktorých cieľom je vzdelávať, motivovať, spájať i socializovať.

POZNÁMKY

- ¹ <https://www.snf.org/en/newsroom/news/2018/12/the-national-library-of-greece-opens-its-doors-at-its-new-home-in-the-snfcc/>
- ² <https://www.snfcc.org/en/snfcc/faq>
- ³ <https://www.archdaily.com/790678/stavros-niarchos-foundation-cultural-centre-renzo-piano-building-workshop>
- ⁴ <https://www.architecturalrecord.com/articles/11855-stavros-niarchos-foundation-cultural-center-by-renzo-piano-building-workshop>
- ⁵ <https://www.snfcc.org/en/building-national-library-greece>
- ⁶ <https://www.snfcc.org/en/building-national-library-greece>
- ⁷ <https://www.snfcc.org/en/snfcc/faq>
- ⁸ <https://www.nlg.gr/static-page/nlg-in-a-nutshell/>
- ⁹ <https://www.nlg.gr/static-page/nlg-in-a-nutshell/>

DATABÁZY

- <https://www.archdaily.com/790678/stavros-niarchos-foundation-cultural-centre-renzo-piano-building-workshop>
- <https://www.architecturalrecord.com/articles/11855-stavros-niarchos-foundation-cultural-center-by-renzo-piano-building-workshop>
- <https://www.nlg.gr/static-page/nlg-in-a-nutshell/>
- <https://www.snfcc.org/en/building-national-library-greece>
- <https://www.snf.org/en/newsroom/news/2018/12/the-national-library-of-greece-opens-its-doors-at-its-new-home-in-the-snfcc/>
- <https://www.snfcc.org/en/snfcc/faq>